

Azərbaycanda peşə təhsili öz tarixində tamamilə yeni və fərqli inkişaf mərhələsindədir. Mütəmadi olaraq yeniliklərlə müşahidə edilən peşə təhsili ötən həftə də diqqət mərkəzindəydi. Belə ki, İsmayilli Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinə məxsus təlim təsərrüfat sahəsində pilotsuz uçuş aparatları bu dəfə Azərbaycan torpaqlarına hələlik sadəcə su, əslində isə suya qarışmış bolluq, bərəkət, inkişaf və tərəqqi səpmək üçün səmaya qaldırılmışdı. Üstəlik, onları idarə edən ölkəmizdəki peşə təhsili müəssisələrinin bir neçə seçim turundan keçərək əlinə dronların pultunu almaq hüququ qazanan bacarıqlı müəllimləri idi.

Peşə “səması”nda DRONLAR

vardı. Ona görə də Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə birgə fəaliyyət göstərdik. Peşə ixtisasları, xüsusən kənd təsərrüfatı ixtisaslarında pilotsuz uçuş aparatlarının tətbiqi və dəqiq aqronomluq ixtisası üzrə hazırlığa başladıq”.

**Yeni ildən yeni ixtisaslar:
dronları istəyən hər kəs
idarə edə biləcək**

Xatırladaq ki, oktyabrın 19-da başa çatan bu təlimlərdən sonra İsraildən gələcək başqa bir qrup mütəxəssislər tərəfindən ayın 24-dən daha birhəftəlik təlim də planlaşdırılır. Ümumilikdə, 2 ay çəkəcək hazırlıq prosesi tamamlandıqdan sonra təlimçilər tam hazır olacaq. Daha sonra hazırlanmış təlimçilər ölkəmizdə müəllim hazırlığı davam etdirəcək və növbəti tədris ilindən peşə təhsili müəssisələrində kadr hazırlığına start veriləcək. İxtisas hazırlığında yüksək texniki peşə təhsili üzrə ixtisasların olacağı da gözləniləndir.

Müəllimlərin hazırlığı başa çatdıqdan sonra isə kadr hazırlığına da başlanılacaq. Belə ki, peşələr üzrə tədris planında növbəti tədris ilindən pilotsuz uçuş aparatları üzrə

Bu dronlar o dronlardan deyil

Bərəsində söz açdığımız, İsmayilli Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin təsərrüfat sahəsində olan insansız uçuş aparatları kənd təsərrüfatı dronlarıdır. İnnovativ texnologiyanın bu möhtəşəm nümunələrinin kənd təsərrüfatında istifadə edilən və hazırda İsmayillıda xəritəçəkmə, monitorinq və dərmanlama funksiyası yerinə yetirən iki növü öyrənilir.

Ölçüsünə görə daha kiçik olan kəşfiyyat aparatları ərazinin xəritəçəkmə və monitorinqini həyata keçirir. “DƏQIQ Aqronomluq” adlanan bu modul 500 metr məsafədən çəkdiyi görüntülər və ötürdüyü məlumatların dəqiqliyinə görə müqayisəolunmaz dərəcədə üstündür. Belə ki, ərazidə baş verənləri – zərərvericilərin, susuzluğun vurduğu ziyanı, ümumiyyətlə, torpaqda baş verən bütün digər prosesləri müşahidə edərək diaqnozunu və dəqiq həll yollarını insana ötürür və işi ilə yüklərlə insan əməyinə, vaxtına qənaət edir.

Dərman və gübrələmə işini isə digər dronlar həyata keçirir. 10 və 30 litr daşıma qabiliyyəti olan həmin dronlar amacından asılı olaraq müxtəlif hündürlüklərə qalxaraq

Növbəti tədris ilindən pilotsuz uçuş aparatları üzrə yeni ixtisaslar yaradılacaq

son “nəfəs”inədək – gücü 10 faiz qalanadək sahədə işini icra edir. Dərmanın tərkibi də dronlarda tətbiq edilən proqramlar əsasında müəyyənləşdirilir. Geriyə qalır, sadəcə dronların dediyini eləmək.

Dron təlimçiləri hazırlanır

Onların göstərdiyini eləmək üçün isə uçan aparatların dilini anlamaq lazımdır. Məhz bu məqsədlə Bərdə, İsmayilli, Quba və Bakıdakı peşə təhsili müəssisələrindən ümumilikdə 15 müəllimin qatıldığı və israili mütəxəssislər tərəfindən Təhsil Nazirliyinin iştirakı ilə İsmayilli Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində keçirilən “Dron idarə edilməsi və dəqiq aqronomluq” üzrə təlimlər artıq başa çatıb. Təlimlərdə 11 kənd təsərrüfatı dronu, 8 monitorinq və xəritəçəkmə dronlarından istifadə olunub.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin və “STEAM Azərbaycan” layihəsinin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən təlimlərin məqsədi dron idarəçiləri üçün təlimçilər hazırlamaqdır. Peşə təhsili müəssisələrinin müəllimləri olan həmin şəxslər növbəti mərhələdə təlimçi olaraq müəllim hazırlığında iştirak edəcəklər.

“Təyinedici və işçi dronlar”

Qeyd edək ki, təlimlərə qatılanlar bir neçə mərhələdən ibarət seçim turunda iştirak edib. Kənd Əliyəv həmin uğurlu müəllimlərdən biridir. O, Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin metodist-təlimçisidir. K.Əliyevin sözlərinə görə, kənd təsərrüfatı sahələrində böyük ərazilərə nəzarəti həyata keçirmək qabiliyyətinə malik dronlarla ərazinin xəritəsini çıxarır, bu xəritədə quruda qalmış bitkilərdən tutmuş alaq otu basan ərazilərə qədər

ərazini dərmanlamağa qadirdir. Dronların başqa bir funksiyası sahələr üçün xəritələrin hazırlanmasıdır. Həm kənd təsərrüfatı, həm də digər sahələrdə müxtəlif 2-3D xəritələrin hazırlanması, infraqırmızı kameralarla həmin sahələrin analiz olunması bu funksiyaya daxildir. Təlimlərdə nəzəri öyrəndiyimiz məlumatları sahələrdə tətbiq edirik. İndiyədək hər hansı ciddi çətinliklə qarşılaşmamışıq. Dronların öyrənilməsi və idarə edilməsi o qədər də çətin deyil. Hər gün özümüzi daha da təkmilləşdirir, müəyyən tapşırıqları yerinə yetirməyi bacarıq. Ölkəmizdə dronlardan təkcə kənd təsərrüfatında deyil, başqa sahələrdə də istifadə olunmasını çox istəyordim”.

**“Azərbaycanda da yeni
texnologiyanın tətbiqində
kömək edirik”**

Təlimçi, israili mütəxəssis Dudi Kauffman deyib ki, İsrail yeni texnologiyadan həmişə istifadə edib: “Azərbaycanda da yeni texnologiyanın tətbiqində kömək edirik. Düşünürəm ki, azərbaycanlı gənclər yaxşı öyrənirlər. Onlar artıq dronları sərbəst idarə edirlər və bu, gün ərzində, sadəcə bir neçə saatlıq təlimin nəticəsidir. Bu, ilk əməliyyatlardır. Dronları nəyi müəyyənləşdirmək istədiyimizdən asılı olaraq müxtəlif hündürlüklərə qaldırmaq olar. Biz nəyi görmək istəyirik? Xəritə çəkmək istəyirik, yoxsa han-

sisə bitkidə olan dəyişikliyi öyrənmək?”

Bütün dünyanı gözdiyi deyən israili mütəxəssis Azərbaycan torpaqlarının kənd təsərrüfatı üçün əlverişli olduğunu da vurğulayıb.

**“STEAM-in 3 mütəxəssisi
təlimlərdə”**

Layihə təşkilatçılarından olan “STEAM Azərbaycan” layihəsinin rəhbəri İqrar Nəzərov bu təlimlərə STEAM-in 3 mütəxəssisinin qatıldığını deyib: “3 ildir həyata keçirilən “STEAM Azərbaycan”-ın VII sinifdə tədris edilən modulardan biri pilotsuz uçuş aparatlarının proqramlaşdırma modulu və artıq bu modulun tətbiqinə başlanılıb. Orta təhsil müəssisələrində tədrisə başlananda peşə təhsili müəssisələrində də bu modulun tədris olunma biləcəyi barədə fikir

operator və servisi ixtisasları yaradılır. Peşə təhsili müəssisələrində pilot layihə olaraq başlayacaq və hələlik kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə həyata keçiriləcək. Ancaq sonrakı mərhələdə inşaat, təhlükəsizlik, enerji sektorunda istifadə edilən bütün dronlar və onların servisi üzrə mütəxəssis hazırlığının mümkünlüyü istisna edilmir.

Peşə təhsilində

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Valeh Mirzəliyev ölkəmizdə uğurla icra edilən “STEAM Azərbaycan” layihəsinin artıq peşə təhsili müəssisələrində də tətbiqini sevindirici hal kimi dəyərləndirib. Qeyd edib ki, layihənin tətbiq olunduğu peşə təhsili müəssisələrində ixtisaslara uyğun Türkiyə və İsraildən gələn mütəxəssislərlə birlikdə yeni tədris proqramları hazırlanıb. Növbəti tədris ilindən kənd təsərrüfatı ixtisaslarının bütün profilləri üzrə tədris həyata keçiriləcək.

**Yeni texnologiyanın tətbiqi
gələcək inkişafa müsbət
təsir göstərəcək**

Təlimlərdə iştirak edən və dronların işi ilə yaxından maraqlanan təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov prosesin uğurlu nəticəsi olacağına əminidir: “Bu dronlar süni intellektlə idarə olunur. Yaxın vaxtlarda kənd təsərrüfatı sahəsində çalışan fermer və sahibkarlar bu dronların fəaliyyətindən bəhrələnmə biləcək. Yeni texnologiyanın tətbiqi peşə təhsili müəssisələrinin və ölkəmizin gələcək inkişafına müsbət təsir göstərəcək”.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

